

Internationale parlementaire Assembles

STOCKHOLM, 8 EN 9 NOVEMBER 2009

CONFERENTIE VAN VOORZITTERS VAN DE COMMISSIES VOOR DEFENSIE VAN DE NATIONALE PARLEMENTEN VAN DE EU-LIDSTATEN, VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN VAN DE PARLEMENTEN VAN DE KANDIDAAT-EU-LIDSTATEN

Commissie voor de Landsverdediging

1. Op 9 november 2009 werd te Stockholm, in het kader van het Zweedse voorzitterschap van de EU en op uitnodiging van de voorzitter van de commissie voor Defensie van het Zweedse parlement, de *Riksdag*, de conferentie gehouden van de voorzitters van de commissies voor Defensie van de nationale parlementen van de EU-lidstaten, van het Europees parlement en van de parlementen van de kandidaat-EU-lidstaten.

De heer Ludwig Vandenhove, voorzitter van de commissie voor de Landsverdediging van de Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers, woonde deze conferentie bij die doorging in het gebouw van de Riksdag. Senator Benoit Hellings nam eveneens deel.

2. Aan de vooravond van de conferentie werd door de voorzitter van de commissie voor Defensie van de Riksdag, *de heer Anders Karlsson*, in zijn welkomstwoord dat hij hield in de militaire academie *Karlberg*, de nadruk gelegd op het belang dat het Zweedse voorzitterschap hecht aan een verdere en doorgedreven ontwikkeling van het Europees veiligheids- en defensiebeleid (EVDB), dat andermaal het centrale thema van de conferentie vormde.
3. *De heer Sten Tolgfors, minister van Defensie van Zweden*, begon zijn rede, als eerste spreker, met te wijzen op het tienjarig bestaan van het EVDB (1999-2009).

In het kader van het Gemeenschappelijk buitenlands- en veiligheidsbeleid (GBVB) ontwikkelt de EU een gemeenschappelijk beleid dat het geheel omvat van alle aspecten in verband met de veiligheidsproblematiek met inbegrip van de geleidelijke ontwikkeling van een gemeenschappelijk Europees defensiebeleid, wat later kan uitmonden in een gemeenschappelijke defensie, indien de Europese Raad aldus beslist en onder voorbehoud dat de lidstaten een beslissing in die zin aannemen overeenkomstig hun respectievelijke grondwettelijke vereisten. Het beheer van crisissen valt onder dit beleid (Europese Raad van Keulen, 1999). Het betreft humanitaire en evacuatiemissies, vredeshandhavende missies alsook missies van gevechtseenheden in dit verband zoals bijvoorbeeld vredesherstellende missies.

De EU moet op dit gebied beschikken over autonome actiecapaciteit die wordt ondersteund door een geloofwaardige militaire macht teneinde daar beroep op te kunnen doen en klaar te zijn om te reageren op internationale crises. Het mag bovendien geen afbreuk doen aan door de Navo ondernomen acties.

Op grond hiervan werden permanente politieke en militaire structuren opgezet en werden burgerlijke en militaire capaciteiten uitgebouwd. De EU heeft in dit verband overeenkomsten gesloten met betrekking tot de consultatie en de participatie van derde landen bij het beheer van crises. Bovendien werd met de Navo een kader vastgelegd voor de relaties tussen beide organisaties en op grond waarvan de EU beroep kan doen op de middelen en capaciteiten van de Navo. De EU beschikt over een eigen operatiecentrum dat toelaat zelfstandig operaties te plannen en te leiden. Zij beschikt eveneens over militaire snelle reactie-eenheden, de "*battle groups*".

Sinds 2003 onderneemt de EU operaties in het kader van dit EVDB. Er hebben reeds 22 operaties plaatsgehad of zijn nog bezig (in de Balkan, het Midden-Oosten, Afrika en Zuidoost-Azië). Thans voert de EU 12 operaties gelijktijdig uit: twee militaire en tien burgerlijke.

De minister van Defensie wees erop dat de capaciteiten nog substantieel moeten toenemen waardoor de geloofwaardigheid zal worden versterkt. In het bijzonder op het gebied van de maritieme samenwerking moet nog meer flexibiliteit en interoperabiliteit tot stand komen. Inzake materieelverwerving moet met het oog op het bereiken van deze doelstellingen meer transparantie aan de dag worden gelegd. Wat de *battle groups* betreft (er bestaat een Noordse) is hij van oordeel dat dit een zeer nuttig instrument is, dat weliswaar nog de praktische toets moet doorstaan, maar waarbij verder naar flexibiliteit en efficiëntie dient te worden gestreefd. Dit punt kwam ter sprake op de informele top van de ministers van Defensie te Göteborg. De minister hechtte ook veel belang aan de synergieën die tot stand kunnen komen bij de ontwikkeling van de militaire en civiele capaciteiten. Tenslotte gaf hij nog een overzicht van de operaties Eufor Althea (Bosnië-Herzegovina) en Atalanta. Ook de operatie in Afghanistan kwam ter sprake. Niettegenstaande het geen militaire Eu-operatie is, participeren toch talrijke Europese staten via de Navo in ISAF.

De minister beëindigde zijn inleidende toespraak met te wijzen op de noodzaak dat de burgers van de EU nog meer informatie zouden dienen te krijgen over de EU-acties in dit domein, ten einde het EU-beleid nog beter bekend te maken bij het groot publiek.

In de daaropvolgende gedachtewisseling werd aandacht geschonken aan de toekomstige dienst voor externe betrekkingen van de EU die, ingevolge het verdrag van Lissabon, verder uitgebouwd zal worden, aan de operatie Atalanta voor de Somalische kust, aan het Europees Defensieagentschap en aan de *battle groups*. In zijn antwoorden verwees de minister naar de verleende bijstand bij de opbouw van een politiemacht in Afghanistan (civiele EU-operatie). Ook op de samenwerking tussen de landen rond de Baltische zee werd dieper ingegaan. Zweden hecht daar bijzonder veel belang aan.

4. *Generaal Hakan Syrén, voorzitter van het Militair comité van de EU*, gaf in zijn uiteenzetting een overzicht van de militaire dimensie van het EVDB en de stand van zaken vandaag.

Volgens hem biedt het, nog relatief jonge, EVDB een duidelijke meerwaarde. Voor de beoordeling van het militaire luik dient er rekening mee te worden gehouden dat slechts 21 op de 27 lidstaten, lid zijn van de Navo. Een coherente en geïntegreerde aanpak is bijgevolg noodzakelijk. Het verdrag van Lissabon biedt hier meer mogelijkheden.

De aandacht ging naast de operatie Althea (Bosnië-Herzegovina) vooral naar de operatie Atalanta ter bestrijding van de zeepiraterij voor de Somalische kust. Het is de eerste maritieme Eu-operatie die in feite een zeer complexe aangelegenheid vormt en een ware test is voor de capaciteit en de inzet van middelen.

Uit de gedachtewisseling bleek dat er nog organisatorische problemen rijzen bij dit soort operaties. De opgelegde tijdspanne is soms te kort om een operationele eenheid ter plaatse te brengen. Er is een duidelijke behoefte aan een permanent operatiecentrum in Brussel. Vooral uit de bespreking van de aanpak van de piraterij bleek duidelijk de noodzaak van een globale en geïntegreerde benadering van de problematiek.

Een deelnemer wees op de beperktheid van de verschillende nationale budgetten voor defensie, maar ingevolge het verdrag van Lissabon zullen meer verantwoordelijkheden op dit gebied moeten worden opgenomen.

5. *De heer Kees Klompenhouwer, commandant civiele operaties*, onderstreepte in zijn uiteenzetting dat de behoefte aan civiele operaties zeer groot blijft.

De commandant civiele operaties staat aan het hoofd van de civiele missiehoofden en is verantwoordelijk voor de planning en de uitvoering van de civiele EVDB-crisismanagement-operaties; hij kan hiervoor beroep doen op de *civilian planning and conduct capability* (CPCC) van het secretariaat-generaal van de Raad. De lidstaten dragen hieraan bij door de terbeschikkingstelling van nationale experts die in hoofdzaak komen uit de sector van de nationale rechtshandhaving en justitie. Deze civiele missies zijn meestal bescheidener van opzet dan militaire en gericht op lange termijn doelstellingen. De eerste civiele missie werd in 2003 gestart (politie in Bosnië-Herzegovina) en sindsdien werden er in totaal 15 dergelijke missies uitgezonden. Oorspronkelijk betrof het enkel politieopdrachten, later werden zij gevarieerder en complexer en evolueerden zij in tal van gebieden naar het uitvoeren van hervormingsplannen van de veiligheidssector, politie, justitie en gevangeniswezen. In feite hangen alle deelgebieden die verband houden met de goede functionering van de rechtsstaat aan elkaar. Dit soort operaties draagt zeker bij tot een duurzame vrede in streken waar voorheen zware conflicten heersten. Ook de verhoging van de veiligheid in de EU is er het gevolg van. Er kan beroep worden gedaan op de menselijke en professionele middelen van de 27 lidstaten (politiepersoneel, rechters, douaneambtenaren, veiligheidsspecialisten). Een van de toekomstige uitdagingen bestaat in de ontwikkeling en verankering van een eigen geheel van normen en instellingen in de gastlanden.

De heer Klompenhouwer stelde vast dat er soms toch wel nog moeilijkheden rijzen bij dit soort opdrachten. Niet alleen zijn de interne procedures soms vrij log en lang, het is ook problematisch om de geschikte personen uit de lidstaten weg te halen en bereid te vinden aan deze operaties deel te nemen.

Tijdens de gedachtewisseling werd gevraagd naar de mogelijke verbeteringen die hieraan door het verdrag van Lissabon kunnen worden aangebracht, de rol van de nieuwe Europese dienst voor de externe betrekkingen en de concrete missies in Georgië, Palestina, Kosovo en Afghanistan.

6. *Admiraal Peter D. Hudson, operationeel commandant van EUNAVFOR*, gaf een uitvoerige uiteenzetting over de operatie Atalanta (de eerste Europese maritieme crisismanagement-operatie). Ingevolge de gevoelige toename sinds 2007 van de aanvallen van piraten voor de Somalische kust werd de internationale gemeenschap verplicht actie te ondernemen. Niet alleen de koopvaardij van de westerse wereld was slachtoffer, ook de lokale bevolking uit de regio en het *World food programme* van de VN dienden beschermd te worden (veiligstellen van de bevoorradingslijnen van de voedselpakhuizen). De EU die niet anders kon dan tussenbeide komen werkt voor de berechting van de gearresteerden samen met Kenia en de Seychellen. Eunavfor staat in voor specifieke taken: de humanitaire opdracht die bestaat uit het begeleiden en het bijstaan van koopvaardij schepen, de adviesverlening en informatieverstrekking aan de rederijen (aangeraden routes, registratie bij militaire overheden), en, tenslotte, de eventuele arrestatie en berechting van de verdachten. Problemen zijn er onder meer als gevolg van het minder sterke rechtshandhavingssysteem van landen als Kenia en de Seychellen. De admiraal vroeg ook aandacht voor de grote behoefte die Eunavfor heeft aan specifiek materiaal zoals tankschepen en observatievliegtuigen. De inspanningen in verband met coördinatie van de deelnemende landen zijn immers aanzienlijk. De operatie verloopt overigens succesvol en in de strijd tegen de piraterij in de Indische Oceaan nemen ook nog landen als de VS, India, China en Japan deel.

Tijdens de gedachtewisseling wezen verschillende afgevaardigden op de moeilijkheden bij het opsporen van de piraten en vervolgens, eens zij gearresteerd zijn, bij hun berechting en uitvoering van de veroordeling. De noodzaak aan een goede inlichtingengaring is essentieel, maar ontbreekt thans soms volledig. Maatregelen om de reorganisatie die de piraten ook doorvoeren te counteren, dringen zich op. Een van de deelnemers kaartte ook het aspect van het losgeld aan.

RAADGEVENDE INTERPARLEMENTAIRE BENELUXRAAD

Interparlementaire Benelux Nieuwsbrief 9-2009 – november 2009

Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad
Conseil Interparlementaire Consultatif de Benelux

*Interparlementaire
Benelux Nieuwsbrief*

*Bulletin Interparlementaire
de Benelux*

9 - 2009

NOVEMBER 2009 — NOVEMBRE 2009

